

Thiopurine bij IBD

(Azatiopurine, 6-mercaptopurine en 6-thioguanine)

Maag-Darm-Levercentrum

Beter voor elkaar

Inleiding

De maag–darm–leverarts (MDL–arts) heeft samen met u besloten om u te behandelen met een thiopurine (azatiopurine, pur–nethol of 6–thioguanine). In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van dit medicijn en hoe u moet handelen in geval van een vergeten dosis en bijwerkingen. Het is echter géén vervanging van de bijsluiter. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee bij uw behandelend arts of verpleegkundige terecht.

Algemeen

Tot nu toe is de oorzaak van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa niet bekend. Elke behandeling met medicijnen is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die zich bij deze ziekte voor kunnen doen. Door de behandeling met medicijnen wordt de ziekte onderdrukt maar niet genezen. Na het afbouwen van of stoppen met medicijnen kunnen de klachten weer terugkomen.

Hoe werkt het?

Uw behandelend arts schrijft meestal een thiopurine voor wanneer andere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen of wanneer het niet lukt om langdurig prednisongebruik af te bouwen. Thiopurine (azatiopurine, 6–mercaptapurine en 6–thioguanine) behoort tot de groep van immunosuppressiva. Dit zijn geneesmiddelen die de natuurlijke lichaamsafweer onderdrukken. Bij inflammatoire darmziekten wordt een thiopurine vaak als eerste afweeroonderdrukkend medicijn ingezet. Door het gebruik van een thiopurine wordt de zogenoemde ‘overactieve afweer’ onderdrukt en daarmee de activiteit van de chronische darmontsteking onderdrukt. In hoge doseringen wordt een thiopurine als een cytostaticum gebruikt omdat het de groei van cellen remt en snelgroeïende, woekerende cellen doodt.

De dosering van de thiopurines is bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa veel lager dan bij de behandeling van kwaadaardige aandoeningen. Hierdoor zullen de bijverschijnselen ook minder vaak voorkomen en milder van aard zijn. Dit is belangrijk om te weten, omdat het mogelijk is dat de bijsluiter die u van uw apotheek krijgt, gericht is op mensen met kwaadaardige aandoeningen zoals kanker.

Bij de inflammatoire darmziekten is de eerste keuze de azatiopurine, gevolgd door de 6-mercaptopurine als tweede de keuze en als laatste de 6-thioguanine. Soms beslist de MDL arts samen met u anders en wordt direct gestart met de tweede de of derde de keuze.

Hoe wordt het gebruikt?

Doseringen

De dosis is onder andere afhankelijk van uw lichaamsgewicht en andere factoren en verschilt per persoon. Gebruik altijd de dosering die uw arts u heeft voorgeschreven, neem nooit meer of minder.

Behandeling met een thiopurine kan schadelijk zijn voor de leverfunctie en voor de aanmaak van de bloedlichaampjes. Daarom zal er met regelmaat bloed van u afgenomen worden om uw leverfunctie en de aanmaak van bloedlichaampjes te controleren.

Hoe en wanneer?

- Thiopurine is een geneesmiddel in de vorm van tabletten;
- Neem het medicijn tijdens of direct na de maaltijd in;
- U kunt de tabletten innemen met water;
- Het is belangrijk dat u ze niet breekt of kauwt, maar in zijn geheel doorslikt;
- Als u vergeten bent de tabletten in te nemen, neem ze dan op een later tijdstip nog dezelfde dag in. Als u er de volgende dag achter komt dat u ze vergeten bent, neemt u ze dan niet alsnog in. U neemt dan gewoon uw medicijnen in zoals u gewend bent;
- Als u misselijk wordt na het nemen van de tabletten adviseren wij u de tabletten/dosis over de dag te verdelen, of 's avonds voor het slapen gaan in te nemen;
- Thiopurine moet meestal 8–12 weken worden gebruikt voordat het gewenste resultaat merkbaar is. Dit is de reden waarom u in eerste instantie doorgaat met de medicatie die u al gebruikt;
- Thiopurine kan bij het gewenste resultaat voor langere tijd gebruikt worden.

Bijwerkingen

Over het algemeen wordt de thiopurine goed geaccepteerd. De meeste bijwerkingen treden op in de eerste uren of dagen na het starten. U kunt dan last hebben van maag- of darmklachten zoals misselijkheid, diarree of het hebben van een vol gevoel, waardoor een verminderde eetlust ontstaat.

Advies:

- gebruik kleinere porties eten, verdeeld over de dag;
- verdeel wat u nodig heeft over de ochtend en avond.

Gebruikt u voor langere tijd een thiopurine, dan heeft u een kleine kans op de volgende bijwerkingen:

- Koorts, moeheid, duizeligheid, spier- en gewrichtsklachten, huiduitslag;
- Ontstekingen met kenmerken zoals tandvleesontsteking of keelpijn in combinatie met koorts. Dit wordt veroorzaakt door het remmende effect van het geneesmiddel op het beenmerg waar bloedcellen worden gemaakt. Hierdoor kan een storing in de aanmaak van witte bloedcellen optreden. Dit wordt elke 3 maanden gecontroleerd bij het laboratoriumonderzoek;
- Wratten veroorzaakt door een virus. U bent door uw verminderde afweer gevoeliger voor zo'n virus;
- Spontane blauwe plekken en/of regelmatige bloedneuzen. Dit kan het gevolg zijn van een verminderde aanmaak van bloedplaatjes door het gebruik van azathioprine;
- Leverfunctiestoornissen. Een gele verkleuring van het oogwit of van de huid;
- Snellere verbranding van uw huid doordat de huid gevoeliger is voor zonlicht. Vermijd een grote blootstelling aan zonlicht en UV straling en draag beschermende kleding en gebruik zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor. Het gebruik van zonnebank wordt afgeraden;
- Buikklachten die u niet in verband kunt brengen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa. In zeldzame gevallen treedt in het begin van de behandeling een alvleesklierontsteking (pancreatitis) op.

U kunt een aantal voorzorgsmaatregelen treffen om de kans op bijwerkingen te verminderen:

- Houdt u aan het schema van de bloedcontrole;
- De combinatie thiopurine en alcohol geeft een verhoogde kans op leverfunctiestoornissen. Maak daarom minimaal gebruik van alcohol;
- Neem direct contact op met de MDL-verpleegkundige of uw MDL-arts als u last krijgt van bijwerkingen of wanneer klachten als koorts, koude rillingen, gele huid, hevig braken, blauwe plekken, bloedneuzen of hevige (buik)pijn of andere lichamelijke veranderingen optreden.

Neem buiten kantooruren contact op met de (dienstdoende) huisarts of de dienstdoende maag-darm-leverarts. Omdat thiopurine de afweer vermindert, bent u gevoeliger voor het oplopen van ziektes. Voorkom daarom intiem contact met mensen die ziek zijn (bijv. griep).

Reacties met andere geneesmiddelen

Als u naast een thiopurine ook urinezuurverlagende middelen gebruikt (middelen tegen jicht, bijvoorbeeld Zyloric of allopurinol) vragen wij u uw arts hiervan op de hoogte te stellen. Gebruikt u bloedverdunners, meld het gebruik van thiopurine dan aan de trombosedienst.

Vaccinaties

Vertel u w arts altijd dat u thiopurine gebruikt. Een thiopurine kan ervoor zorgen dat sommige soorten vaccins verminderen en de kans op bijwerkingen door de vaccins vergroten. Vaccinaties met een verzwakt levend vaccin: Bof, Mazelen, BMR(=rode hond) gele koorts en BCG mogen niet gegeven worden bij het gebruik van een thiopurine. Het griepvaccin wordt wel geadviseerd. Overleg met uw apotheker of arts als u moet worden gevaccineerd.

Vruchtbaarheid

Uit onderzoek komt naar voren dat thiopurine geen negatieve invloed heeft op vruchtbaarheid van mannen en vrouwen. Overleg als u de wens heeft om ooit zwanger te worden met uw behandelend arts over uw medicatie.

Zwangerschap

In het algemeen wordt geprobeerd om medicijngebruik tijdens de zwangerschap te voorkomen. Toch is het vaak nodig om met deze medicatie door te gaan bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa. Een opvlamming van de ziekte is vaak schadelijker voor moeder en kind. Uit wetenschappelijk onderzoek blijkt dat azatiopurine en 6-mercaptopurine tijdens de zwangerschap gebruikt kunnen worden. Over het gebruik van 6-thioguanine tijdens de zwangerschap zijn nog te weinig gegevens bekend. Vraag uw MDL-arts of MDL-verpleegkundige over het gebruik van medicatie als u een kindwens heeft.

Borstvoeding

Er zijn onvoldoende gegevens bekend over de veiligheid van thiopurines bij het geven van borstvoeding. .

Maatregelen

Thiopurine is ook een medicijn voor de behandeling van leukemie (bloedkanker). Daarom vindt u in de bijsluiter strenge hygiënische adviezen. Bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa krijgt u een (veel lagere) dosering waarbij normale standaard hygiëne genoeg is.

Ziet u bij het openmaken van de verpakking kapotte tabletten? Sluit de verpakking dan weer goed en breng deze terug naar de apotheek. Voorkom dat poeder van de tabletten zich door het huis verspreidt. Krijgt u wat poeder uit gebroken tabletten op uw huid of in uw ogen? Was uw huid dan goed af. Spoel uw ogen met veel water.

Zonlicht en UV–straling

Patiënten die een thiopurine gebruiken, kunnen een verhoogd risico lopen op huidproblemen, waaronder huidkanker. Voorkom daarom als u een thiopurine gebruikt teveel zonlicht en UV–straling. Wij raden het gebruik van een zonnebank af. Draag beschermende kleding en gebruik zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor (factor 50).

Wat te doen met urine, ontlasting, bloed, wondvocht of braaksel?

Voor uw directe omgeving, zoals partner of huisgenoten, is het verstandig om zo veel mogelijk contact te vermijden met uw lichaamsvloeistoffen. Dit betekent niet dat aanraken, zoenen of seksueel contact verboden is. Het gaat alleen om niet in aanraking te komen met urine, ontlasting, bloed, wondvocht of braaksel, omdat het geneesmiddel hierin aanwezig is. Komen anderen toch met dit middel in contact, raad hen dan aan zich meteen af te spoelen. Zo beperken ze de risico's tot het minimum.

Tot slot / vragen

Als u na het lezen van deze folder nog vragen heeft, kunt u via e-mail of telefoon contact opnemen met de MDL-verpleegkundigen:

Van maandag tot en met donderdag tussen 10.30 – 11.30 uur

Lenny de Jong

T: 010-2975063

E: lw.de.jong@ikazia.nl

of

maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag tussen 09.00 – 10.00 uur

Conny Nuis

T: 010-2975958

E: c.nuis@ikazia.nl

Schrijf altijd uw geboortedatum in een email, anders kan u mail niet beantwoord worden.

Bij dringende vragen en/of problemen buiten deze tijd en voor het maken van afspraken neemt u contact op met het Maag- Darm- Levercentrum:

T 010 297 53 74

bereikbaar van maandag tot en met vrijdag van 08.15 uur tot 16.30 uur.

Deze tekst is gemaakt door de MDL-verpleegkundigen van het Ikazia Ziekenhuis aan de hand van patiëntenbijsluiter Azathioprine tabletten sept. 2005 en brochure 'Medicijnen bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa', CCUVN 2010, NNIC

Let op: In deze folder staat informatie die belangrijk is voor u. Heeft u moeite met de Nederlandse taal? Lees deze folder dan samen met iemand die de informatie voor u vertaalt of uitlegt.

Please note: This leaflet contains information that is important for you. If you have trouble understanding the Dutch language, you should read this leaflet together with someone who can explain the information or translate it for you.

Dikkat: Bu broşür sizin için önemli bilgiler içerir. Hollandaca okumakta zorlanıyor musunuz? O zaman broşürü bilgileri sizin için çeviren ya da açıklayan biriyle okuyun.

Uwaga: Ta ulotka zawiera ważne dla Ciebie informacje. Masz trudności ze zrozumieniem języka holenderskiego? Przeczytaj tę ulotkę razem z kimś, kto przetłumaczy jej treść lub będzie w stanie wyjaśnić zawarte w niej informacje.

انتبه: هناك معلومات مهمة بالنسبة لك في هذا المنشور. هل تواجه صعوبة في اللغة الهولندية؟ اقرأ إذن هذا المنشور مع شخص آخر يترجم أو يشرح لك المعلومات.